अध्याय 36

आश्चर्यजनक कथाहरू

(1) गोवाका दुईसज्जन
(2) श्रीमती औरंगाबादकर

यो अध्यायमा गोवाका दुई महानुभाव र श्रीमती औरंगाबादकरका अद्भुत्त कथाहरूको वर्णन छ।

गेवाका दुई महानुभाव

एक समय गोवाबाट दुई महानुभाव श्री साईबाबाको दर्शनको लागि शिरडी आए। उनीहरूले आएर वहाँलाई नमस्कार गरे। हुन त उनीहरूल दुइटै एकै साथ आएका थिए तापनि बाबाले भने केवल एउटै व्यक्तिसँग 15 रूपियाँ दक्षिणा माग्नुभयो, जो उनले आदर साथ दिए। अर्को व्यक्तिले पनि उहाँलाई खुशीसाथ 35 रूपियाँ दक्षिणा दिन लाग्दा उहाँले उनको दक्षिणा लिन अस्वीकार गर्नुभयो। मानिसहरूलाई बडो आश्चर्य लाग्यो। त्यो बेला शामा पनि त्यहीं उपस्थित थिए। उनले भने "देवा। यो के हो? यहाँहरू दुई जना एकसाथ नै आउनु भएको हो। यहाँहरू मध्ये एक जनाको दक्षिणा भने हजूरले स्वीकार गर्नुभयो। अर्कोले आफ्नो इच्छाले चढाउन लागेको भने अस्वीकार गर्दै हुनुहुन्छ, यो भेद किन?" अनि बाबाले जबाफ दिनुभयो, "शामा! तिमी नादान छौ। म कसैबाट कहिल्यै केही लिन्न। यो त मसजिद माई नै आफ्नो ऋण माग्छिन् र यसैले दिनेले आफ्नो ऋण चुक्ति गरेर मुक्त हुन जान्छ। के मेरो कुनै घर सम्पत्ति या बालबच्चा छन् र जसको निमित्त मलाई चिन्ता होस्। मलाई त कुनै बस्तुको आवश्यकता छैन। म त सधैं स्वतन्त्र छु। ऋण, शत्रुता तथा हत्या यी सबैको प्रायश्चित्त अवश्य गर्नुपर्छ र यिनबाट कुनै प्रकारले पनि छुटकारा पाउने सम्भव हुँदैन।" अनि बाबाले आफ्नो विशेष तरीकाले नै यस किसिमले भन्न लाग्नुभयो।

आफ्नो जीवनको पूर्वार्द्ध (पहिलो आधा) मा यी महाशय गरीब थिए। यीनले ईश्वरसँग यदि मलाई नोकरी मिल्यो भने एक महिनाको तलब अर्पण गर्नेछु भन्ने प्रतिज्ञा गरेका थिए। यीनलाई महिनाको 15 रूपियाँ तलब भएको एउटा नोकरी मिल्यो। अनि पछि उत्तरोत्तर उन्नति हुँदा हुँदा 30, 60, 100, 200 र अन्तमा 700 रूपियाँसम्मको महिनाबारी तलब हुन गयो। तर ऐश्वर्य पाएर यिनले आफ्नो वचन भुले र त्यसलाई पूरा गर्न सकेनन्। अब आफ्नो शुभ कर्मका नै प्रभावले यिनलाई यहाँसम्म आइपुग्ने सौभाग्य प्राप्त भएको छ। यसैकारण मैले यिनीसँग केवल 15 रूपियाँ मात्र दक्षिणा मागें, जो यिनको पहिलो महिनाको तलव थियो।

अर्को कथा

"समुद्रको किनारामा घुम्दा-घुम्दै म एउटा भव्य महलमा पुगें र त्यसको दलानमा विश्राम गर्न लागें। त्यो महलको ब्राह्मण स्वामीले मेरो यथोचित स्वागत गरी मलाई धेरै असल स्वादिष्ट पदार्थ खान दियो। भोजन पछि उसले मलाई आलमारीको (दराजको) नजिकै एउटा सफा ठाउँमा सुत्न भन्यो र म त्यहीं सुतें। अनि म मस्त निद्रामा परेको बेलामा त्यो व्यक्तिले ढुंगा उप्काएर गाह्रोमा प्वाल पान्यो र त्यसैबाट भित्र पसेर त्यसले मेरो रूपैयाँ चोन्यो। निद्राबाट उठेपछि मैले मेरो तीस हजार रूपियाँ चोरेर लगेको थाहा पाएँ। म ठूलो आपद्मा परेर दुःखित भएर रोएरै बसें। खालि नोट मात्र चोरिएको थियो। त्यसैले यो काम त्यही बाहुन सिबाय अरू कसैको होइन भन्ने विचार गरें। मलाई खान पिउन केही पनि मन लागेन र म एक पक्षसम्म दलानमा नै बसी-बसी चोरीको दुःख मनाइरहें। यस्तो प्रकारले पन्ध्र दिन बितेपछि बाटाबाट जान लागेका एउटा फकीरले मलाई दुःखबाट विह्वल भएको देखेर रोएको कारण सोधें। मैले उनीलाई सबै कुरा सुनाए। उनपले मलाई यदि तिमीले मैले दिएको आदेश वमोजिम आचरण गन्यौ भने तिम्रो चोरिएको धन फिर्ता पाइनेछ। म एउटा फकीरको ठेगाना तिमीलाई बताइदिन्छु। तिमी उनको शरणमा जाऊ र उनको कृपाबाट तिम्रो धन फेरि पाइनेछ। तर जबसम्म तिमीलाई आफ्नो धन फिर्ता मिल्दैन व्यतिबेलासम्मको लागि तिमीले आफूलाई विशेष मन पर्ने भोजन खानेकुरा) छोडिदिऊ।

मैले ती फकीरले भनेको कुरा मानें र मेरो चोरिएको धन पाएँ। अनि म समुद्र किनारामा आएँ, जहाँ यात्रीहरू ठसाहरू भरिइसकेको एउटा जहाज खडा थियो। भाग्यवश एउटा उदार प्रकश्तिको चपरासीको सहायताले मलाई एउटा ठाउँ मिल्यो। यस्तो किसिमले म अर्कोपटिट किनारामा पुगें र त्यहाँबाट रेलगाडीमा बसेर मसजिदमाईमा आइपुगें।"

कथा समाप्त हुनासाथै बाबाले शामालई यी अतिथि (पाहुना) हरूलाई आफ्नो साथमा लगी भोजनको प्रबन्ध गर्न भन्नुभयो। अनि शामाले तिनीहरूलाई आफ्नो घरमा लगेर भोजन गराए। भोजन गर्दागर्दैको समयमा नै शामाले उनीहरूलाई भने, "बाबाको कहानी ज्यादै नै रहस्यपूर्ण छ। किनभने न त वहाँ कहल्यै समुद्रतिर जानुभएको छ, न त वहाँसँग तीस हजार रूपियाँ नै थियो। वहाँले न कहीं यात्रा नै गर्नु भएको छ न वहाँको कुनै रकम चोरिएको फिर्ता आएको नै छ।" त्यसपछि शामाले उनीहरूसँग सोधे, "यसको (कहानीको) अर्थ के हो भन्ने कुरा तपाईहरूको विचारमा केही आयो?"

शामाको कुरा सुनेर दुबै अतिथिको गला रोकियो र उनीहरूको आँखाबाट आँशुका धारा वहान लागे। उनीहरूले रूँदै-रूँदै भने, "बाबा न सर्वव्यापी, अनन्त, परब्रहम स्वरूप नै हो। जो कथा वहाँले भन्नुभयो, त्यो कथा बिल्कुलै हाम्रै कहानी हो। यो म माथि नै। दुबैले एकै पटक भने घटेको घटना हो। यो सब वहाँलाई कसरी थाहा भयो भन्ने कुरा ठुलो आश्चर्य नै हो। खाइसकेपछि हामी यसको पूर्ण विवरण तपाईलाई सुनाउने छौं।

खाएपछि पान खाँदै उनीहरूले आ-आफ्नो कथा सुनाउन आरम्भ गरे। उनीहरू मध्ये एउटाले भन्न लाग्यो, "घाटमा एउटा पहाडी ठाउँमा मेरो घर छ। म आफ्नो जीवन चलाउनको लागि नोकरी खोज्दै गोवा आएथे। त्यस वखतमा मैले भवगन् दत्तात्रयलाई यदि मलाई नोकरी मिल्यो भने म हजूरलाई मेरो एक महीनाको तलब चढउने छु भनी वचन दिएथे। उहाँको कश्पाबाटै महीनाको 15 रूपैयाँ तलबको नोकरी मिल्यो र बाबाले भन्नुभए अनुसार मेरो उन्नति हुँदै गयो। मैले आफ्नो वचन बिल्कुलै भुलिसकेको थिएँ। बाबाले त्यसको सम्झना गराइदिनुभयो र मसँग 15 रूपियाँ असूल गर्नुभयो। तपाईहरू यसलाई दक्षिणा

न सम्झनोस्। यो त एउटा पुरानो ऋणको भुक्तानी हो धेरै समयदेखि भुलिन गएको प्रतिज्ञा आज पूरा भयो।"

शिक्षा

वास्तवमा बाबाले कहिल्यै कसैसँग पैसा माग्नु भएन, न आफ्ना भक्तहरूलाई नै माग्न दिनुभयो। वहाँ आध्यात्मिक उन्नतिमा धनलाई बाधा दिने कुरा सम्झनुहुन्थ्यो र भक्तहरूलाई त्यसबाट सधैं बचाइ नै रहनुहुन्थ्यो। भक्त म्हालसापित यसको उदाहरण स्वरूप छन्। उनी ज्यादै गरीब थिए र बडो मुश्किलसँग नै आफ्नो जीवन बिताउँदथे। एकपटक एक दयालु तथा सहृदयी व्यापारी हंसराजले बाबाको अगाडि नै एउटा ठूलो रकम म्हालसापतिलाई दिए। तर बाबाले उनीलाई त्यो अस्वीकार गर्न भन्नुभयो।

अब अर्को अतिथिले आफ्नो कहानी सुनाउन लाग्यो, मसँग एउटा भान्से बाहुन थियो जसले बितेका 35 वर्षदेखि नै इमानदारी साथ म कहाँ काम गर्दै आएको थियो। खराब लतमा परेर त्यसको मन पल्टिएर त्यसले मेरो सबै रूपियाँ चोर्न गयो। मेरो दराज गाहोमा नै टाँसिएको थियो। हामी मस्त निन्द्रामा परेको समयमा उसले पछाडिबाट ढुङा झिकेर मेरो सबै तीस हजारको नोट चोर्‍यो। बाबालाई यो धनको ठीक रकम कसरी थाहा भयो म जान्न सक्तिन। म दिन-रात रून्थे र दुःखी हुन्थें।

एक दिन जुनलेबा म यस्तै प्रकारले निराश र उदास भएर वरेण्डामा बसेको थिएँ त्यसैबेला बाटाबाट जान लागेको एउटा फकीरले मेरो स्थिति जानेर मलाई यसको कारण सोधे। मैले उनीहाई सबै कुरा बताए। अनि उनले कोपरगाउँ तालुकको शिरडी गाउँमा श्रीसाईबाबा नामका एक योगी बस्दछन्। आफलाई धेरै मन पर्ने खाने वस्तु छोडेर "जबसम्म म हजूरको दर्शन गर्दिन त्यति बेलासम्म त्यो बस्तु कदापि खाने छैन" भनी मनमनै भनेर उनीलाई प्रतीज्ञा गरें।

अनि मैले भात खान छोडिदिएँ र बाबालाई, "जबसम्म हजूरको दर्शन हुँदैन तथा मेरो चोरिएको धनराशि पाइन्न त्यति बेलासम्म म भात खाने छैन" भनी वचन दिएँ। यसरी पन्ध्र दिन बितेपछि त्यो बाहुन आँफै आयो र सबै धनराशि फिर्ता गरी क्षमा माग्दै भन्न लाग्यो, "मेरो बुद्धि नै भ्रष्ट भएथ्यो र मबाट यस्तो अपराध भयो। म हजूरको पाउ पर्छु। मलाई क्षमा गर्नोस्।" यस्तो किसिमले सबै ठीकठाक भयो। जो फकीरसँग मेरो भेट भएथ्यो तथा जसले मलाई सहायता गरेथे ती फकीर फेरि कहिल्यै देखिन आएनन्। मेरो मनमा फकीरले मलाई जसको बारे भनेथे त्यो श्रीसाईबाबाको दर्शन गर्ने ज्यादै ठूलो उत्कण्ठा (इच्छा) भयो। मेरो घरमा आउने फकीर श्रीसाईबाबा बाहेक कोही अर्को हुन सक्तैन भन्ने मैले विचार गरें। जसले मलाई कृपा गरेर दर्शन दिनुभयो र मेरो यसप्रकारले सहायता गर्नुभयो। वहाँलाई 35 रूपियाँको लालच कसरी हुन सक्छ? यसको विपरीत वहाँ कुनै कारणै बिना अर्थात् निस्वार्थरूपले आध्यात्मिक बाटोतिर लैजाने पूरै प्रयत्न गर्नुहुन्छ।

चोरी भएको रकम फेरि पाएपछि मेरो खुशीको पाराबार भएन। मेरो बुद्धि भ्रमित भयो र मैले आफ्नो वचन (प्रतिज्ञा) भुल्ल गएँ। कुलाबामा एक रात मैले श्रीसाईबाबालाई सपनामा देखें। अनि मलाई आफ्नो वचनको सम्झना आयो। म गोवा पुगें र वहाँबाट एउटा स्टीमरद्वारा बम्बई पुगेर शिरडी जान चाहन्थें। तर किनारामा पुगेर मैले स्टीमर खचाखच भएर भरिएको देखें। त्यसमा ठाउँ बिल्कुलै थिएन। कप्तानले त मलाई चढ्न दिएनन् तर एउटा नचिनिएको चपरासीले भनेपछि मलाई स्टीमरमा बस्ने अनुमति मिल्यो र यसरी म बम्बई पुगें। अनि म रेलगाडीमा बसेर यहाँ आइपुगें। बाबा सर्वव्यापी तथा सर्वज्ञ हुनु भएको कुरामा मलाई कुनै शंका छैन। हेर्नोस् त म को होउँ र मेरो घर कहाँ हो? मेरो भाग्य कस्तो राम्रो रहेछ र बाबाले मेरो चोरिएको रकम फिर्ता दिलाएर मलाई यहाँ तानेर ल्याउनु भयो। तपाई शिरडी बासीहरू हामीहरूको अपेक्षा हजार गुना श्रेष्ठ र भाग्यशाली हुनुहुन्छ जो बाबासँग हाँस्दै-खेल्दै, मीठो कुरा गर्दै कैयौं बर्षदेखि नै वहाँको नजिकै रहनुहुन्छ। बाबालाई यहाँ तानेर ल्याउनु यो तपाईहरूको पूर्व जन्महरूकै शुभ-संस्कारहरूको प्रभाव हो। श्रीसाईनै मेरो लागि दत्तात्रेय हुनुहुन्छ। वहाँले नै मबाट प्रतिज्ञा गराउनुभयो र त्यस्तै रूपले जहजमा ठाउँ दिलाएर मलाई यहाँ ल्याएर आफ्नो सर्बव्यापकताको अनुभव गराउनुभयो।

श्रीमती औरंगावादकर

सोलापुरका सखाराम औरंगावादकरकी पत्नी 27 वर्षको लामो समयपछि पनि निःसन्तान नै थिइन्। उनले सन्तान पाउनाको लागि देवी देवताहरूलाई धेरै भाकल गरिन् तापनि उनको मनको इच्छा सफल भएन। अनि उनी पूरै निराश भएर आखिरी प्रयत्न गर्ने विचारले आफ्ना सौताने छोरा श्री विश्वनाथलाई साथमा लिएर शिरडी आइन् र त्यहाँ बाबाको सेवा गरेर दुई महिना बसिन्।

उनी मसजिद जाँदा जैले पनि बाबालाई भक्तगणले घेरिएको पाउँथिन्। बाबासँग एकान्तमा भेट गरेर सन्तान प्राप्तको लागि प्रार्थना गर्ने उनको इच्छा थियो। तर कुनै राम्रो मौका उनको हात लाग्न सकेन। अन्तमा उनले शामासँग भनिन् "बाबा एकान्तमा हुनुहुँदा मेरो निम्ति प्रार्थना गरिदिनु होला। शामाले भने "बाबाको दरबार त खुला छ। तर पनि यदि तपाईको यस्तै नै इच्छा छ भने म अवश्य कोशिश गर्नेछु। तर जस दिने कुरा त ईश्वरकै हातमा छ। भोजनको समयमा तपाई आँगनमा नरिवल र सिन्कै धूप लिएर बस्नुहोला र मैले संकेत गर्नासाथ खडा हुनुहोला।"

एक दिन भोजनपछि शामाले बाबाका चिसा हात तौलियाले पूछ्रिरेहका बेला बाबाले उनको गालामा चिमोट्नु भयो अनि त शामाले रिसाएर भन्न लागे, "देवा! ळजूरले मेरा गालामा चिमोट्नु यो के हजूरको लागि उचित काम हो? मलाई त यस्ता किसिमको आचारण गर्ने यस्ता बदमास देवको दरकार बिल्कुलै छैन। म हजूर माथि आश्रित छु, अनि के यही मेरो घनिष्टताको फल हो त? बाबाले भन्नुभयो, "अरे! तिमी त 72 जन्मदेखि मेरो साथमा छौ। मैले अहिलेसम्म तिमीसँग यस्तो कहिल्यै गरेको छैन। अनि अहिले तिमी मेरो स्पर्श (छुवाइ) लाई किन नराम्रो मान्छौ?" शामले भने, "मलाई सधै प्यार गर्ने, सधैं नयाँ-नयाँ मिष्टान्न खान दिने देव चाहिन्छ। म हजूरसँग कुनै किसिमको आदरको इच्छा राख्दिन, न मलाई स्वर्ग आदि नै चाहिएको छ। नै चाहिको छ। मेरो त आफ्नो विश्वास सदैव हजूरको चरणमा जागिरहोस्, यही नै मेरो अभिलाषा छ।" त्यसपछि बाबाले भन्नुभयो, "हो, साँच्चै नै म यसैको लागि यहाँ आएको हुँ। मैले सधैंभरि नै तिम्रो पालन र पेट भर्ने काम गरेर न

आएको छु। यसैले नै मलाई तिम्रो धेरै माया लाग्छ।"
बाबा आफ्नो गद्दी विराजमान हुनासाथ शामाले ती स्वास्नी मानिसलाई संकेत गरे। उनले माथि आएर बाबालाई ढोगी वहाँलाई नरिवल न सिन्के धूप अर्पण गरिन्। बाबाले नरिवल हल्लाउनु हुँदा त्यो सुकेको र बज्ने पाउनु भयो। बाबाले शामासँग भन्नुभयो, "यो त हल्लिएको छ। सुन त यो के भन्छ?" त्यसैबेला शामाले तुरून्तै भने "यहाँ बाई (भद्रमहिला) ठीक यस्तै प्रकारले यहाँको पेटमा पनि बच्चा गुड-गुड गरेर चलोस् भनेर प्रार्थना गर्नुहुन्छ। यसैले आशीर्वाद सहित यो नरिवल यहाँलाई फिर्ता दिनोस्।"

अनि फेरि बाबाले भन्नुभयो, "के नरिवलबाट सन्तानको उत्पति हुन्छ? मान्छे कस्ता मूर्ख हुन्छन जो यस्तो किसिमको कुराको कल्पना गर्छन्" शामाले भने, "म हजूरको बचनहरूलाई र आर्शीवादको शक्तिलाई पूरै जान्दछु। हजूरको एक शब्दबार मात्र नै यहाँ यहाँ भद् महिलाका बच्चाको ताँती लाग्नेछ। हजूरले कुरा टाल्दै रहनु भएको छ र आशीर्वाद दिइरहनु भएको छैन।"

यस किसिमले केही बेरसम्म वार्तालाप चलि नै रह्यो। बाबा बारम्बार नरिवल फोर्न भन्नुहुन्थ्यो, तर शामा पनि बारम्बार यसलाई (नरिवललाई) ती भद्रमहिलालाई दिनोस् भन्न् हठ गरिरहेका थिए। अन्तमा बाबाले भनिदिनुभयो। "यिनलाई पुत्र प्राप्ति हुनेछ।"

त्यसमा शामाले सोधे "कहिले सम्ममा।" बाबाले जवाफ दिनुभयो "बाह महिनामा।"
अनि नरिवल फोरेर त्यसलाई दुई टुका गराइयो। एक भाग उनीहरू दुई जनाले (शामा र बाबाले) खाए र अर्को भाग ती स्वास्नी मानिसलाई दिइयो।

त्यसपछि शामाले भद्रमहिलालाई भने, "प्रिय बहिनी। तपाई मेरो बचनको साक्षी हुनुहुन्छ। यदि बाह महिनाभित्र तपाईलाई सन्तान भएन भने म यहाँ देवकै शिर माथि नै नरिवल फोरेर यहाँलाई यो मसजिदबाट निकालिदिने छु। यदि म यसमा असफल भएँ भने मैले

आफूलाई माधव भन्ने छैन। जे जसो मैले भनी राखेको छु यसको सार्थकता तपाईलाई चाँडै नै थाहा हुनेछ।"

एक वर्षमा नै तिनीलाई पुत्ररत्नको प्राप्ति भयो र त्यो बालक पाँच महिनाको भएपछि त्यसालाई लिएर तिनी आफ्ना पति सहित बाबाका श्रीचरणमा उपस्थित भइन्। पति-पत्नी दुबैले वहाँलाई ढोगेर अनि कृतज्ञ पिता (श्रीमान् औरंगाबादकर) ले पाँचसय रूपियाँ चढाए जो बाबाको घोडा श्याम कर्णको लागि छत बनाउने काममा लाग्यो।

श्रीसद्गरू साईनाथमा अर्पण होओस्।
मंगल होओस्।।